

LEPOZNANSKI LIST.

Leto IV.

NA DUNAJI 1. OKTOBRA 1878.

List 19.

Na planine!

Gori gori na planine
 Misel vsaka mi leti,
 Gori mi iz tē doline
 Duša moja hrepeni.

Gori kjer presrečna leta,
 Mlada leta tekla so,
 Tam se sreča mi obeta,
 Tja nemirne misli vró.

Le imejte krasne svoje
 Vi ravnine in verté,
 Dajte mi planine moje,
 Dajte moje mi goré!

Uteši hornó se sercé,
 Prestani vendar žalovati;
 Nositi móraš to gorjé —
 Saj si ne moreš pomagati.

Hudó zares, oh prehudó,
 Nesreča zdaj je na te vderla,
 Že bal sem se, sercé hornó,
 Da njena sila bo te šterla.

Vprašanje.

Rad živel bi ko vi veselo,
 Rad z vami radostno bi pél;
 Ko bi sercé me ne bolelo,
 Ko mogel biti bi vesel.

Saj kamor koli mi pogleda
 Okó, povsod, póvsod gorjé!
 Človeka skerb preganja bleđa,
 Težava tare mu sercé.

Kakó bi mogel mirno zreti
 Jaz brata svojega gorjé?
 Kakó veselo mogel peti,
 Ko njemu bol morí sercé?

Udaja.

Dobrotni Bog ti moč je dal,
 Da si ta strašni vdar prebilo,
 On bo ti še močí dajal,
 Da boš hudó gorjé nosilo.
 Zató uteši se sercé,
 Prestani enkrat žalovati.
 Udano nosi to gorjé —
 Saj si ne moreš pomagati!

Pagliaruzzi.

Sodnikovi.

XVII.

Prijazni bralec ne bodi nejevoljen, da ga že zopet peljemo v gostilno; ali v tergu, o katerem se suče naša povest, ni bilo v onem času ne čitalnice ne „kazine“, ne strelišča ne drugega enakega mesta, kjer bi se bili moške zbirali in pogovarjali ali pa samo kratkočasili. Korenova gostilna je bila našim teržanom, kmetom in gospódi, edino prilično zbirališče. Tja nam je iti, ako jih hočemo zbrane najti.

Bilo je torej pri Korenu, v soboto večer, ko človek rad malo prej izpreže ter se oddahne in si, ako mogoče, kaj privošči. V soboto večer se je zbirala, kakor smo že slišali, navadno gospoda iz terga pri Korenu v stranski, gosposki sobi. Tudi nocoj vidimo tu vso družbo zbrano: gospoda okrajnega glavarja za starešino v kotu, gospoda davkarja, priglednika, pristava in kar je druge drobnejše gospode. Precej pozno je že, vendar družba ni nič kaj glasna in vesela, kakor po navadi; nič se jim prav noče. Gospod glavar je nekako slabe volje. Dobra kapljica Korenova se je zastonj borila z meglami, ki so mu mračile visoko čelo. In ker ni bil glavar dobre volje, kako bi mogli, kako bi smeli biti podložniki njegovi! Bil je, da naravnost rečemo, nocoj prav dolgočasen večer, da že dolgo ne tako. To si je menda vsak sam pri sebi mislil, a kaj takega reči ni spodobno. To je bilo Korenu prav neprijetno, a kerčmar že celo ni da bi se po sili vtikal v take gosposke zadeve. Pokušal je sam svoje vino in pokušal, a njemu se je zdelo, da vino ne more biti krivo slabe volje, katero je bilo videti na vsakem obrazu. To je poto-

lašilo poštenega kerčmarja, češ: jaz sem storil svojo dolžnost, če se gospoda vendar dolgočasi, kaj to meni?

Poskušal je zdaj ta, zdaj ta, da bi gospodu v kotu čelo razvedril. Gospod davkar mu je pravil svoje najzanimivejše lovske dogodbe, gospod pristav ga je zapletal v najbolj zvita pravoznanska vprašanja, in tako so si drugi prizadevali vsak po svoji moči: vse zastonj! Mož jih je mirno poslušal, zdaj pa zdaj tudi malo prikimal; a to je bilo vse, njegove misli so bile vidno kje drugje. Rad bi bil kateri vprašal gospoda, kaj mu je, ali upal se ni nobeden: čakali so, da jim morebiti mož sam razodehe, kaj ga teži. In to se je tudi res zgodilo.

„Gospóda“! izpregovori z uradno resnim glasom. „Nekako tihi smo nocoj. Meni se nič prav ne ljubi, kakor ste gotovo že vsi zapazili. Ni čudo! Uradnih skerbi se človek ne iznebi tudi pri vinu. Danes mi je prišel drugi dopis o tistem potepuhu, tistem Zaplotniku, ki se, kakor pravijo, po našem okraji klati in potika; zakaj ga nismo še izsledili! Saj veste, gospódje, da smo storili vse, kar je bilo v naši moči. Poročil sem bil, da so vse naše prizadeve brez uspeha. Nato je bil nekaj časa mir. Zdaj mi je pa prišel, kakor pravim, zopet dopis, da je v naših krajih, da ga moramo najti in jim izročiti živega ali mertvega Sam zlodej ga je zanesel sem, v ta mirni kraj, kjer nimamo in nismo imeli, kar sem jaz tukaj, ne razbojnika, ne tatú, ne sploh človeka, katerega postava pregánja, če je res tukaj, kakor pravijo. Lepo priložnost imamo, gospoda, pokazati svojo bistroumnost in

zadobiti priznanje in pohvalo, morebiti še kaj več, od zgoraj. Ali kako? to je vprašanje. Ta človek je kakor veša; povsod je in nikjer. In če ga tudi vjemó, ne derži ga ne ozidje ne železje. Saj so ga imeli v Gradiški in na Ljubljanskem gradu, zakaj ga pa niso bolje varovali! Zdaj ga pa mi iščimo!

Nato se oglasi bistroumni gospod davkar, še predno je okrajni glavar vse povedal, kar je hotel:

„Ta Zaplotnik ima gotovo tisto čudodelno koreninico, ki ima neki tako moč, da vsak zapah odskoči, ko se ga človek z njo dotakne“.

„Da bi ga le že skoraj imeli“! reče zopet okrajni glavar; „potem bi me ne skerbalo dalje. Ali kako? Saj smo že vsa kota steknili; iskali smo ga kakor šivanke, vse zastonj! Kaj menite, gospoda“?

Nato se oglasi gospod pristav:

„Jaz bi dejal, gospod okrajni glavar, da se je treba oberniti na prebivalstvo našega okraja; župani treba da nam pomorejo, saj to je njihova dolžnost“.

„In tudi drugi možje“! pristavi gospod priglédnik. „Jaz poznam človeka, ki bi nam lahko največ pomagal, samo ko bi hotel. Znana so mu vsa kota tod okrog, časa ima dovolj in prebrisan je tudi dosti za to. Ali mož ima svoje muhe, lepo je treba govoriti z njim in tudi obljubiti mu kaj seveda“.

„Kedó je ta človek“? vpraša radovedno okrajni glavar.

„Nek Seljan, dervar, saj ga morda poznate, gospod“!

„Kaj bi ga ne poznal, naše Jerice oče“!

„In ravno nocoj je tukaj. Prišel je zopet svojo Jerico gledat; ves zaljubljen in zamaknen je vanjo“.

„Kaj, ko bi ga kar poklicali, gospoda“?

Nato vstane eden izmed gospodov in gre v veliko sobo po Seljana.

Čudno se je zdelo Seljanu, kaj mu hoče gospoda, da ga kliče. Nerodno vstane izza mize in čez nekaj časa se prikaže med durmi ter pozdravi družbo.

„Dober večer, gospóda“! kaj bi mi radi? brez zamere“!

„Pojte sem, enkrat pit, oče Seljan“! pokliče ga okrajni glavar ter mu pomoli iz kota čez mizo svoj kozarec. Saj smo stari znanci“.

Kaj takega se ni bilo Seljanu še nikedar zgodilo, zato ni precej prav vedel, kako naj bi se vedel, da bi bilo prav.

„Vaši Jerici na zdravje“! prigovarja mu starešina.

„Tisto pa tisto“! zareži se vesel stari dervar in enkrat precej krepko potegne; potem podá zopet nazaj kozarec.

„Sedite malo k nam, oče Seljan“! veli mu okrajni glavar.

„Tega pa že ne tega“, brani se pošteni dervar; „človek mora vedeti, kako je kje treba. Vsak po svojem stanu. Pri vojakih sem bil; oče Radecki sam mi je bil nekedaj, ko nas je ogledoval, prijazno na ramo poterkal, ko sem tako prav korenjaško v versti stal, „trebuh notri, persi ven“! in gerdo sem gledal, da je bilo strah! Videl sem nekaj sveta, kaj bi ne vedel, kako se je vesti z gospodo! Ne, sedem ne, brez zamere; stojé bom poslušal, kaj vas je volja, gospod“.

„Vi ste pameten mož, oče Seljan“, začne se mu dobrikati okrajni glavar; „in pošten mož, to nam je vsem dobro znano in zato vas tudi čislamo. In ker vas tako čislamo, hočemo se na vas oberniti v neki prav imenitni stvari, da nam pomagata, oče Seljan“.

„Jaz da bi pomagal c. kr. gosposki?“

Mendà se norčujete, gospod, brez zamere*.

„Ne, oče Seljan, prav zares govorim; vaše pomoči potrebujemo; ravno vi nam lahko pomagate, ako hočete, kakor morabititi drug nihče tako**.

„Zdaj sem pa res rodoveden. Kaj takega, gospod*?

„Gotovo ste že slišali govoriti o nekem Zaplotniku**.

„Tistem, ki kmetom denar dela, kakor se pripoveduje*?

„Prav tistem potepuhu**.

„Prebrisana glava, raca na vodi! — brez zamere! Ta zna kaj, tá; zastonj ni bil v čerhi šoli. Bankovce pravijo da dela take, da jih ni ločiti od cesarskih. Jaz sem si že večkrat mislil, zakaj ga cesar sam ne vzame v svojo službo; on bi mu delal take bankovce, da bi jih ne mogel nihče ponarejati. In tudi za kaj družega bi ga lahko imel, ker je človek tako bistre glave in tako umétalne roke*.

„Oho! oče Seljan; to ne gre kar tako, kakor si mislite vi; kaj niste tudi slišali, da je ta Zaplotnik od vojakov pobegnil? Taki ljudje se ne jemljó v cesarsko službo. Saj ste bili sami vojak in veste toraj, kako veliko hudodelstvo je to, če kedó od vojakov pobegne**.

„Kaj pak da vem, gospod! Ali to pa tudi vem, kako gerdo se časi z ubogim človekom pri vojakih ravná. Hladne kervi je treba, da se vse molčé preterpi; Zaplotnik je nima, kakor je videti*.

„Vi ga torej zagovarjate, oče Seljan**!

„Jaz ga nič ne zagovarjam, brez zamere, gospod! Taki ljudje se morajo kaznovati, drugače bi morda nihče ne ostal prih vojakih; samo to sem hotel reči, da Zaplotnik tega pač ni storil iz same preširnosti*.

„Pustiva zdaj to, oče Seljan; poslušajte, zakaj sem vas poklical. Slišali

ste mendà tudi, da se ta nepridiprav zdaj po naših krajih potepa**.

„Govori se tó in to, a vsega pameten človek ne verjame. Če sodim po tem, kar sem slišal o njem, moral bi skoraj sklepati, da bi ga ravno tod zastonj iskali. Ta človek ima to navado, da ga ravna tam ni, kodar ga iščejo, kjer pravijo da je*.

„Jaz vam pa pravim, da je tukaj. Od zgoraj se nam je namignilo, da je tukaj skrit**.

„To je dobro, da se vam je povedalo, kje je; zdaj ga lahko primete*.

„Vi me ne umete, mož, ali me pa nočete umeti**.

„Malo počasne pameti sem res, ne zamerite, gospod. Zaplotnik bi vas hitreje in bolje razumel*.

Gospod okrajni glavar je bil v zadregi, da ni mogel, vpríčo takega poslušalstva, možu blizo. Vedel ni, kaj naj bi mislil, da je mož tako neumen, ali se pa samo neumnega dela. Malo nejevoljen torej nadaljuje svojo obravnavo:

„Poslušajte torej, da vam jasno povem, zakaj smo vas poklicali. Človeka moramo dobiti v pest, tako ali tako. Ukrenili smo, da bi nam vi lahko pomagali, oče Seljan*.

„Jaz bi naj vam pomagal človeka loviti, gospod**?

„Zakaj ne? Vi ste tod povsod dobro znani. Vi lahko z ljudmi govorite in jih izprašujete, v vas imajo zaupanje. Vam lahko mnogokaj na úho pride, kar vas na sled pripravi*.

„Motite se, gospod; star mož sem, ne slišim tako dobro, kakor vi mislite; in moje noge niso več tako gibične, da bi človeka gonil kakor pes zajca**.

„Kako čudno govorite! Tu ni treba nič goniti, kakor pravite; za to imamo

ze druge ljudi, samo izslediti ga je treba. In to je ravno vam lahko. Pomislite, da je vsakega poštenega človeka dolžnost podpirati gosposko, ko preganja kakega hudodelca. In verhu tega vaš trud ne bo zastonj. Če se nam posreči z vašo pomočjo, da ga vjamemo, verjemite mi, da vas ne pozabimo, ko bode čas. Sreberni ali mordâ celo zlat križec vas čaka in poleg tega tudi gotovega kaj^c.

Zdaj pa drevarja obide nejevolja. Moško se po konci spne ter krepko in odločno reče gospodu:

„Kakor ste vi, gospod, zdaj jasno z menoj govorili, tako naj vam tudi jaz naravnost, brez okolišev, povem, kar mislim. Siromak sem, gospod, kakor vidite. Nobenega dela se ne branim, da ga le zmorem; ne ogibljem se zaslužka, samo da se mi ga ni sramovati treba. Če imate zame kako delo, kakoršnega sem vaju: da vam derv nasekam, nakoljem in v sklâdanico zložim; če je treba na cesti kaj popraviti, kamenje klepati, blato pospravljati, po zimi sneg kidati, ali kaj družega takega, gospod: rad vam postrežem in zadovoljni boste z mojim delom. Ali da bi vam ljudi lovil — nikedâr — brez zamere! Tega stari Seljan ni

vaju. Križec mi obetate? Kaj bi jaz s križcem, zlatim ali srebernim. Ko bi ga dobil in pripel na to le raztergano obleko — krave bi se mi smijale, brez zamere^c!

„Vaše besede, mož, so jako nespodobne^c!

„Brez zamere, gospod! pomislite, da imate dervarja pred sabo; dervarji ne govorimo, kakor da bi „rožice sadili“.

„Vi bi, kakor sem vas zdaj spoznal, utegnili še temu človeku potûho dajati; vi bi mordâ celo —“^c

„Bog ne daj, gospod! Toliko že vem, kaj smé pošten človek in kaj ne. Hudodelnika ne bom skrival pod svojo streho, ali lovil ga tudi ne bom. Jaz nisem ustvarjen za ovaduha, brez zamere. Za to so drugi ljudje. Saj imate svoje biriče in žandarje; zakaj jih pa plačujemo in redimo? — brez zamere^c!

„Tako se ne govori o uradnih osebah“^c!

„Saj jim ne pravim nič napačnega. Ta stan ni nepošten, potreben je tudi, ali imeniten se mi ne zdi, brez zamere! Dober večer, gospôda“!

Reksi prikloni se družbi, potem se po vojaško zasuče in otide. B. M.

(Dalje prih.)

Narodna skupščina francozka.

Spisal Franjo Šuklje.

(Dalje.)

Ko so l. 1792. girondistični ministri Roland in drugi obupavali o Franciji ter mislili Pariz zapustivši pobegniti čez Loire, ni li bil Danton, ki je zagermel v zbornici: „Le smelost, še enkrat smelost, da zmagamo, in vedno le smelost

— in rešena bode Francija“! ki je tako navdušil to zbornico, da ga je sé smertno kaznijo vdarila, katerikoli se je branil, z orožjem upirati se prodirajočemu sovražniku? In ko je na spomlad l. 1893. francozka deržava bila skoraj uničena,

vojska izdana od Dumourieza, sovražniku pot odperla v Pariz, ustaja v Vendeji, ni li takrat Danton združeval v odboru za javni blagor vse sile državne ter jih porabil v obrambo in rešitev svojega naroda? Tudi ko je zbornica 23. avg. sklenila, da ima ves narod se vzdigniti („la levée en masse“), dal je še le on temu mogočnemu sklepu pravo veljavo in praktično izvedljivost. Taka oseba je ta Danton, da celó njegovi protivniki med zgodovinarji z neko posebno simpatijo pišejo o tem izrednem možu.

Še ima Danton velik upliv v narodni zbornici, še je njegovo imé jako priljubljeno pri narodu. Ali v nekotnih mesecih, kaka žalostna izpremema! Tudi njega, ki je bil dosihmal najbolj strasten revolucionar, navdajajo z grozo oni potoki kervi, katere grozovlada povsod proliva, kjer le najmanjšo upornost čuti proti svojemu nasilstvu; on in njegov prijatelj Camille Desmoulins vzdigneta svoj glas ter zahtevata milejše, usmiljenejše postopanje. Napotila je Dantona k temu nekaj naravna dobroserčnost, nekaj neka upehanost in imenitna prememba njegovih osebnih razmer; vzel je namreč nedolžno, šestnajstletno deklico v zakon in hitel je sedaj po tolikih nevihtah v sladkem miru uživati vse slasti družbinskega življenja. A milost zahtevaš, bilo je takrat kazni vreden zločin pri grozovladi in tedaj so njeni priverženci Billaud-Varennes, St. Just sklenili, iznebiti se onemoglega Dantona. Dolgo se jima ustavlja Robespierre, ki je Dantona dosedaj brnil, ali naposled pregovori ga St. Just in Dantonova smert je dogovorjena stvar. Še bi bil morebiti silni človek lahko goste mreže pretergal, s katerimi so ga zajeli njegovi protivniki, ali sit boja in utrujen še poskušal

ni ustavljati se rastoči nevarnosti. Pravijo, da so ga prijatelji svarili, a da je enemu odgovoril: „Rajši sem giljotiniran nego giljotinér“; drugemu pa, ki mu je svetoval bežati iz dežele, odrezal se je kratko in znamenljivo: „Mar misliš, da se domovina lahko sè seboj odnese na podplatih svojih čevljev“?!

Dne 2. aprila 1794. tare se pariško prebivalstvo, da še enkrat, pred revolucionarnim sodiščem vidi in sliši nekedanjšega svojega tribuna. Zadnjič povzdiguje Danton silni svoj glas; tako govori, da ga ni slišati le po dvorani in po vsej hiši, da se čuje po bližnjih ulicah, celó na drugem, nasprotnem bregovji Sene. Sedaj strastno napada pristranske sodnike, sedaj jih sè živo besedo spominja velikih svojih zaslug, sedaj se grozi licemérskim sovražnikom, ki ga hočejo uničiti, njega, kateremu je sama narava vtisnila znamenje in pečat revolucije na čelo. Nič se ne zmeni ne za svarenje ne za očitane predsednikovo; ko le ta za zvonček zagrabi, zavpije Danton: „Glas možaka, ki brani življenje in čast, bode pač zadušil zvenkljanje tvojega zvonca“! In nikakor ne govori zastonj; že se polasti navzočega ljudstva neka nemirnost, že se kaže živo sočutje sè zatoženci, ki zastonj zahtevajo novih prič, pripravlja se nevihta in plahi in boječi sedijo sodniki in porotniki po svojih sedežih. A v odločilnem trenutku se izroči sodišču nalašč sklenena posebna postava, katera Dantonu in tovarišem njegovim usta zamaši. Obravnava se konča, ne da bi se zaslišale navedene priče, ne da bi bilo izpraševanje pri kraji. Neskončna jeza se polasti zatožencev; Cam. Desmoulins, ki se do besede ni prišel, razterga pripravljeni govor na kosce ter jih verže javnemu tožniku Fouquier-Tinville-u v obraz. Dan-

ton pa se spne kviško ter zagermi: „Dovolj časa smo živeli, da lahko zaspimo v naročji slave“!

Dne 5. aprila jih ženó na morišče, Danton-a, duhovitega Camille-a, pogumnega Westermanna, ki je Vendejo premagal, lepega in izobraženega Herault de Sechelles-a. Danton je bil miren, impozanten, le kader se je spominjal mlade svoje žene, lotila se ga je globoka žalost. Pred smertjo ga hoče njegov tovariš Herault objeti in poljubiti; ko se kervnik temu ustavlja, pravi mu Danton: „Mar ti je zapovedano bolj neusmiljenemu biti nego je sama smert? Pojdi, ne bodeš zabranil, da se najini glavi ne bi poljubili tû doli v (giljotinskej) košari“. Drugemu kervniku pa reče: „Ljudstvu bodeš ti kazal mojo glavo: vredna je tega“! („Tu montreras ma tête au peuple; elle en vaut la peine“!)

Ali, prijatelj, še se oziraš po zbornici in radovedni tvoji pogledi mi očitajo, da ti dosihmal nisem pokazal najbolj glasovitega, vsemu svetu znanega poslanca, ki je najdalje uplival na revolucijo ter ji najglobokeje vtisnil znamenje svoje osebnosti. Le malo poterpi, in seznanim te z možem, ki še dandanes nekaterim zbuja slepo priznavanje, drugim — in teh je velika večina — ravno tako slepo sovraštvo in zaničevanje, ki je še dandanes psihologična uganka zgodopiscem in učenjakom: **M a k s i m i l i j a n R o b e s p i e r r e!**

Glej tam na levici blizu štiridesetletnega moža, bolj majhene, šibke rasti, drobnega obraza, temne, časih skoraj zelenkaste barve. Čelo mu je gladko, oko veliko, lepo-višnjevo, zamišljeno. Vsa prikazen ima nekaj elegantnega, odličnega; noša je snažna, dostojna: moder frak, nankinaste hlače do kolén, perilo

fino in belo, lasje skerbno urejeni, s „pudrom“ potreseni. Ravno tako dostojen je njegov govor; glas je mehak, polnodoneč, beseda mu teče gladko in njegovi govori skerbno opiljeni, dasiravno preobširni so lepi po obliki, znameniti po vsebini ter uplivajo močno na zbornico in na poslušalce, zlasti na mnogobrojno občinstvo ženskega spola, ki se kar navdušuje za tega govornika. Karakteristično za njegovo zgovornost pa je, da ona nima one elementarne sile, one divje genialnosti, katero občudujemo pri Mirabeu-u in celó pri Danton-u; kar Robespierre pravi, to je vse pretehtano in premišljeno; tû nam ne govori ne sercé ne vroča domišljija: tû čujemo le golo, suho, abstraktno razumnost.

Predno izpregovorimo o Robespierre-u kot deržavniku in političnem voditelji, oglejmo si nekoliko zasebno življenje njegovo. Če smo sploh vajeni videti, da možje, ki veliko ulogo igrajo na političnem odru, kaj radi prestopajo moralne zakone, kakor da bi jih izredna nadarjenost in visoki poklic opráščal nravnih dolžnosti, nahajamo to posebno pogostoma v izpridenem XVIII. stoletji. To nam kaže mnogo slavnih mož: Bolingbroke in Mirabeu, Fox in Danton! Pri Robespierre-u tega ni. Zasebno življenje tega moža je povsem čisto, neomadeževano, izgledno; nikedar mu ne pride na misel, skruniti svojih rok z deržavnim blagom ali uporabljati svoj ne navadni upliv, da streže lakomnosti ali pohotnosti. Trezno in skromno živi v prijateljski družini pri mizarji Duplay-u, prav poštenem možu, kakor sploh čujemo; kar mu časa puščajo politični opravki, rabi ga za resne studije, zlasti pa se vtaplja v Rousseau-a, in genevski modrijan nima bolj navdušenega

učenca in priverzenca, nego je bil nekdajni odvetnik Robespierre. In glej čuda! Ta mož, katerega zgodovinarji tolikokrat za brezserčnega trinoga opisujejo, pozna prijateljstvo in sam čuti pravo, čisto ljubezen. Mlajši brat njegov, potem St. Just, Couthon, Lebas so iz prijateljstva do njega smert storili, želeč si deliti njegovo osodo; izmed hčer njegovega gosta Duplay-a pa je bila najstarejša Eleonora njegova nevesta in kar vemo o tej ljubezni, to je tako lepo, tako pošteno, da se kar milo stori vsakemu čutečemu človeku.

In vendar tak neusmiljen grozovitnik, tak zloben, zavisten licemerec, taka prav peklenska prikazen?! Postoj, prijatelj, — kajti o tej stvari velja še izrek: „Adhuc inter iudices lis est“! Istina je, da so po Robespierre-ovem padu tedanji pisatelji njegova hudodelstva v najzivejših barvah slikali (kar posebno velja o Mercier-u, na pr. Nouveau Paris VI., 101—108 in drugod). Istina je, da ga veljavni zgodopisci naše dobe, Schlosser in Wachsmuth, Sybel in Ad. Schmidt, Thiers, Michelet in Mor-

timer-Ternaux enako, bolj ali manj ostro obsojajo. Poslednji na pr. v svojem preimenitnem delu: „L'histoire de la terreur“ ga primerja „zlobnemu pajku, ki na pol v temi, v skritem zakolji, iz katerega pa vendar vse lahko vidi in sliši, svoje goste mreže razpenja ter vanje vse revolucijske muhe in mušice drugo za drugo lovi, da jih podavi“ (l. c. III. 14.). Ali drugi, tudi pametni opazovalci so drugače sodili; Napoleon I. imel ga je za poštenjaka in Charles Nodier ga omenja prav simpatično. Zlasti med svojimi rojaki našel je Robespierre mnogo spretnih in vnetih zagovornikov; Buchez in Roux, ki sta nabrala in sestavila slovečo „L'histoire parlementaire“ branita ga skozi in skozi, znani demokrat Louis Blanc pa, ki se ob enem prišteva različnim zgodovinarjem, ga slavi in časti čez vso mero, imenuje ga „državnika, misleca in modrijana francozke revolucije“ ter naravnost pravi: „Manj bi napadali Robespierre-a, ako bi bolj zaslužil biti napadenim“ (l. c. IX. 504.). Komu tedaj verjeti, na koga se zanašati!

(Konec prih.)

Deveta dežela.

Peto poglavje.

Negoda se seznanj z nekim voznikom. V pogovoru z njim zvê, kako se v deveti deželi z živino ravna. Svoje rojake slabo zagovarja.

Ko sem tako pohajkoval ob gozdnem robu, pridem čez nekaj časa na cesto. Cesta je bila lepo gladka, z drobnim peskom posuta in ob obeh straneh z lepim sadnim drevjem obsajena. Kam se pride neki po tej cesti? mislim si; gotovo do kake veče vasi ali do kakega mesta. To bi bilo zopet kaj novega. Ali na katero

stran naj krenem? Ko tako stojim in premišljam, začujem voz, ki je derčal z leve strani proti meni. Tega bo treba počakati, voza se nisem videl v deveti deželi. Že je bil pri meni. Ker je bilo ravno tam, kjer sem stal, malo klanca, ustavi voznik svojega konja, stopi z voza in gre peš v klanec. Ko me zagleda,

pozdravi me prijazno, jaz njega. Vpraša me kam? Odgovorim mu, kakor je bilo res, da sam prav ne vem, kam; da se le tako izprehajam, da sem tujec, ki mu je dežela neznana i. t. d. Vpraša me, ali hočem iti z njim „v vas“; jaz odgovorim, da z veseljem. V tem pogovoru prideva na verh klanca. Konj se ustavi sam, midva sedeva na voziček, in ko sva bila gori, konj zopet sam zdirja po gladki cesti.

Zdaj se le zapazim, da mož nima vajetov; rečem mu torej:

„Dobrega konjiča imate, da vam še vajetov ni treba“.

Moj novi znanec me ni razumel, kaj hočem reči z besedo „vajeti“. Ko sem mu razložil, kaj menim, pové mi, da je to orodje v deveti deželi čisto neznano in tudi nepotrebno; in tega me tudi precej prepriča. Konju veli, da naj zavije na desno, na levo; da naj se oberne, ustavi, potegne; in kar mu je velel, to je konj mahoma storil; in vse to z nekim posebnim veseljem, kakor da bi hotel meni pokazati, kaj zna.

Na to rečem možu:

„Čudovito lepo ste izučili svojega konjiča, lahko se povsod ponašate z njim“.

A on mi odgovori:

„Kako menite, da naj bi se ponašal? To ni nič posebnega; vsi konji so pri nas taki“.

Nato zopet jaz:

„Zdaj se mi seveda nič čudno ne zdi, da vam pri takem konji ni treba biča“.

Tudi besede „bič“ ni razumel. Ko sem mu dopovedal, kolikor sem mogel, kakošen je bič in za kaj je, pogleda me mož debelo, rekoč:

„Kaj, pri vas živino preteplate? In zakaj“?

To vprašanje me je spravilo nekako

v zadrego; sram me je bilo povedati mu vso resnico, povem mu je torej samo pol, in pravim:

„Pri nas živino tepó, kader noče potegniti ali teči, kakor je treba“.

Da se pri nas živina tudi pretepa iz same sirovosti, da človek svojo jezo nad njo razlije in se tako olajša; to sem možu modro zamolčal. Kaj bi bil rekel, ako bi mu bil vse povedal? Že to mu je bilo preveč. Zopet me tako nekako po strani pogleda ter pravi:

„Čudni ljudje! Ali je pa živina pri vas vsa drugačna, da je treba tako z njo ravnati“.

Kar sem mu na to dejal, ni bilo lepo; človek mora zagovarjati svoje rojake, kamor pride, ne pa černiti jih in sramotiti. Ali pri tej priči mi je ušla beseda, ki ni bila na čast mojim rojakom:

„E kaj živina! Ljudje so pri nas drugačni, ljudje“!

Nato on:

„Če tako ravnajo, kakor pravite, ljudje pri vas niso pametni, ne zamerite. Saj živinče, samo da je zdravo in dobro rejeno, rado dela kolikor more. Več pa zahtevati od njega, to ni pravično, in ne samo to, tudi nespametno je. Kedor se svojo živaljo napačno ravna, da jo slabo hrani ali celó pretepa in muči, dela samemu sebi škodo. Tak človek je kratkoviden, slab gospodar. In če so že posamezni tako nespametni, čudim se, da jim občina, država tega ne brani; s tem se manjša narodno imetje. A že to je žalostno, ako se mora kaj takega prepovedovati, ako že vsakemu lastni čut ne pravi, da se tako ne sme delati. Kaj bi pa človek rekel, ako bi ga živinče suvalo, grizlo ali z rogmi drezalo? In vendar žival nima pameti kakor človek, zato

bi se ji smelo že prej kaj takega izpregledati“.

Nato jaz:

„Ali tega pa vendar ne boste tajili, prijatelj, da je nekatera žival hudobna, da ima svoje muhe; kaj z upornim konjem začeti“?

„Jaz še nisem videl take živali in ako je res kedaj taka, kakor, pravite, verjemite mi, mož, da je tega samo slaba odgoja gospodarjeva kriva. Iz mlade domače živali se dá vse narediti, kar človek hoče, samo da zna ravnati z njo. Živali je treba odgoje kakor človeku. Če jo je človek v svoji nespameti slabo izredil in odgojil, da mu ni pokorna in poslušna, naj se sam za ūho prime. Konj gotovo ne pride uporen na svet; človek sam ga je takega naredil“.

„A kaj storite vi, če se vam zgodi, da konj noče potegniti“?

„Meni se to ni še zgodilo, a ko bi se mi, bilo bi to znamenje, da sem voz preobložil; odložil bi torej kolikor treba, ali pa družega konja bi pripravil. Ali še nekaj sem hotel reči. Recimo, da ima žival res časi svoje muhe, ali jih nima človek nikoli? Pravični bodimo in potrpežljivi kakor smo s svojimi tako tudi s tujimi slabostmi“.

„Vi, prijatelj, stavite žival skoraj v eno versto s človekom“.

„Ne tako, dragi mož! Dobro smo si v svesti, kaka velika razlika je med živaljo in človekom. Ali zato da je človek srečnejši, da ima vsled svoje pameti, ali recimo svojega boljšega razuma več moči nego žival, tako da mora ona njemu slu-

žiti, zato nima in ne more nikakor imeti pravice, da bi delal z njo kakor se mu ljubi. To bi bila čudna pravica! Bodimo dosledni. Po taki pravici bi smel močnejši se slabšim delati kakor ga je volja, višji s podložnikom, gospodar s poslom, dá celo oče z otrokom! Kam pridemo s tem zakonom? Tudi ljudje nimamo vsi enoliko razuma. Celó takih nesrečnih ljudi je na svetu, pri vas menda tudi, da nimajo skoraj nič pameti, ali pa da se jim je pamet po kaki nezgodi zmedla in skalila; ali nimajo taki nesrečni ljudje pri vas nobene pravice? Ali sme z njimi vsak početi in delati, kakor se mu zljubi? Ako je razum pravici merilo, po tem takem bi ti siromaki ne imeli nobene pravice“.

„S takimi ljudmi imamo usmiljenje, vsaj zdaj; nekedar je bilo pri nas res skoraj tako, kakor pravite“.

„Usmiljenje! tako je prav! Ali zakaj pa nimate usmiljenja tudi z živaljo? Ali žival ne čuti bolečine, kakor človek“?

Odkritoserčno moram povedati, da nisem mogel možu pri tej priči odgovoriti, kakor bi se bilo spodobilo, in zagovarjati svojih ljubih rojakov, kakor je bila moja dolžnost nasproti tujemu človeku. Kaj mi je bilo toraj storiti. Reči mu vendar nisem mogel, da prav govori, da smo mi siroveži, divjaki, ker vendar vem, da smo tako visoko in globoko izobraženi, tako omikani in olikani, da se svetimo in lesketamo kakor gospoda župnika skornje v nedeljo! Storil sem, kar se navadno stori o taki priliki; pogovor sem drugam zasukal.

Negoda.

(Dalje prih.)

Očetovo pismo.

Mati. Spát, otroka, spát! Jutri zjutraj bo treba zopet zgodaj na noge; tí, Rezka, v šolo, in tí, Tonček, s kozo na pašo.

Tonček. Zakaj pa vi, mati, ne greste še spát? saj vi še bolj zgodaj vstajate.

Mati. Tudi jaz pójdem skoraj, samo to-le moram še prej Rezki zašiti, da bo mogla v šolo.

Tonček. Prosim vas, mati, naj pri vas ostanem, dokler luči ne upihnite; jaz nisem še nič zaspan.

Mati. Lezi in očenaš izmoli, pa ti že pride zaspanec.

Rezka. Pojva, pojva, Tone! kaj boš mater nadlegoval!

Tonček. Saj tí tudi rada ne greš.

Rezka. Res da bi raji še pri materi ostala, ali ker mi velé, pa grem. Storití je treba, kar mati pravijo.

Mati. Vidiš, Tonče, kako te Rezka lepo uči, le njo poslušaj!

Tonče. Samo malo časa me pustite še, mati! Tako težko mi je zaspati. Očenaš mi že nič več ne pomaga, ne česčasimarija. Jaz zmirom mislim na očeta, kje so in kedaj pridejo. O ko bi tako le lepo zadremal in zaspal in zjutraj se zbudil, pa bi zaslišal očeta! Ali Bog vé, kedaj bo tisto. Vi mi zmirom pravite in obetate in me tolažite, da bo, pa ni. Bog vé, kaj mi prinesó; kaj lepega gotóvo, saj so mi obljubili; pa saj je mordá še bolje, da ne vé, kaj. Kaj delajo tam doli v tisti Bosni, da jih ni in jih ni! Mordá so nas že čisto pozabili.

Rezka. Kako nespametno govoriš! Kaj meniš, da so šli doli za kratek čas, in da so radi tam? Cesar jim je zapo-

vedal, da morajo iti na vojsko, in ostati morajo in vojskovati se, dokler jim zopet cesar ne reče, da naj gredó.

Tonče. Kakošno pa je tisto vojskovanje?

Mati. Ti si še premajhen, da bi se ti moglo dopovedati, kaj je vojskovanje; Boga zahvali, da še ne veš. Mólci, že pride čas, ko boš vedel, kaj je vojska, ko boš moral morebiti tudi ti na vojsko, kakor zdaj tvoj ubogi oče!

Tonče. Zakaj je pa cesar ravno našega očeta poklical, saj je drugih mož dosti!

Mati. Tudi drugih je moralo mnogo iti; cesar jih toliko potrebuje, da se Bogu smili!

Rezka. Mati, zdaj bi pa jaz rada vas nekaj vprašala.

Mati. Kaj takega?

Rezka. Danes popoldné sem bila pri sosedovih; pa so se pogovarjali, kako strašno hudó je tam na vojski; da jih je toliko ranjenih in mertvih, in da Turki tako grozovito ravnajo s tistimi, kateri jim padejo v roke. O to je strašno, mati! Kaj menite, ali je res tako?

Mati. Jaz nič ne vem. Samo to menim, da ni vse res, kar ljudje govoré.

Rezka. O, mati, ko bi se našemu očetu kaj takega prigodilo; še misliti ne smem.

Mati. Dete! zaupajmo na Boga, našega nebeskega očeta. Njega prosimo v goreči molitvi, da naj ga vzame v svojo mogočno sveto brambo. Molimo, ljuba otroka, molimo, in Bogu priporočujmo očeta!

Rezka. Jaz molim vsako jutro in

vsak večer se en očenaš in eno česčenasi-marijo za očeta.

Tonček. Jaz tudi, mati, kakor me Rezka uči!

Mati. Nekedó terka zunaj na vrata.

Tonček. O, mati, mati, ko bi bili oče! Mordà so pa res oče!

Mati. Ostanita tù, jaz grem pogledat.

Sosed (od zunaj). Soseda! pismo sem vam prinesel iz terga; mordà od vašega moža. Lahko noč, soseda!

(Mati pride s pismom v roki.)

Rezka. Mati, kaj vam je, da ste tako bleđi!

Mati. Roka se mi trese, kolena se mi šibé; Bog vé, kaj bo v pismu!

Tonček. Kaj bo? Oče pišejo, kedaj pridejo domóv; le hitro berite, mati, jaz komaj čakam!

Mati (razpečati in pogleda pismo). To ni očetovo pisanje! (Pismo prebravši čez nekaj časa.) Moj Bog, oče nebeški, zdaj je vsega konec!

Rezka. Kaj je, mati?

Mati. Na, beri!

Rezka (bere):

„Ljuba žena! Na tem svetu se ne bova več videla. V serce sem zadet. Bliza se mi zadnja ura. Uboga žena, uboga otroka! Rezka in Tonček! Svojega očeta ne bosta več videla. Molita zanj in pridna bodita, slušajta mater in kader odraseta, skerb- bita zanj. Ne pozabita tudi svojega očeta, ki bo z nebes doli gledal na vaju! — Ljuba žena! Ne žaluj prehudó; Bog bo zate skerbel in dobri ljudje. Ne morem več! Z Bogom, z Bogom! — —

Ljuba soseda! To pismo sem vam jaz pisal, Neredov Francè, kakor mi je vaš ubogi mož narekoval. Roka, ki vam to piše, zatisnila mu je oči. Lepo je umerl. Bog mu daj večni mir in pokoj, in tolaži vas, ljuba soseda“.

Mati. Le jokajta, le jokajta, otroka. da se strop nad nas podere; zdaj je vsega konec!

B. M.

Ali nam je potreba domačih pisateljic?

(Konec.)

Pa nismo še končali. Sofizma v ome- njenem odgovoru tiči tudi v tem, da sili misliti, kakor da bi pisateljice izvrševale svojo nalogo kot poklic.

Še moški so večidel pisatelji le po- stransko zraven gladnega poklica. Le ob urah zunaj svojega posebnega delo- vanja sedajo za pisateljsko mizo. Pisa- teljev brez drugega posla skoro ni, ne pri nas, ne drugod. Sploh bi se ne smeli imenovati pisatelji oni, ki napravijo tu pa tam kak sestavek v življenji, ravno tako, kakor ni pobožni Slovenec romar,

ako gre kakokrat na božjo pot: romar je le dokler taka pot traja.

Še manj so slovenske pisateljice edino pri tem delovanji, in bo jim pač dovo- ljeno, da kakokrat primejo tudi za pero, če jih je volja!

Ako pa jih silimo le zaradi nezmož- nosti h kuhalnici, smo dozdej pokazali, kako jim je mogoče tudi kot pisateljicam brez sramote in vestno kaj storiti, in tako smo od njih zavernili najkrivičnise očitanje, pa tudi najneukretnise.

III.

Druga pa je ta. Ako so med Slovenci take, ki znajo in smejo prijeti za pero, treba jim je vedeti, ali so tudi koristne in potrebne. Kajti brez koristi in potrebe bi bile škodljive, ker bi brez potrebe potrebovale tisek in množile z nepotrebnim blagom književnost na zunaj, v resnici pa ne pomnožile na znotraj. V takem za javnost neugodnem položaji bi jim bilo svetovati, kar je edino mogoče: naj pišejo, kakor jim drago, za svojo rabo in naj svoje in ože domače kroge razveseljujejo s svojimi izdelki. Tudi to je prav koristno, ako pomislijo, da tudi narodne knjige so le za to, da se jih posamezniki in družine veselijo in učijo. Najboljša knjiga nič ne velja, če je narod ne prebira, in najmanjši izdelek je mnoge koristi, če utegne s kako dobro mislijo uplivati kakorkoli na enega samega človeka.

In ako hočejo pisateljice za naš primer poiskati še drugega poterjila, naj se spominjajo, da tudi stari klasiki in pisatelji sploh, dokler ni bilo tiska, so prebirali svoje proizvode v ožih krogih in so bili s tem popolnoma zadovoljni.

Da pa vendar zvemo, ali so duševni izdelki marljivih Slovenk tudi za narod koristni in potrebni, treba je prej praskati, ali so pisatelji pri nas sploh potrebni.

Na videz niso potrebni. Oni sami se pritožujejo, da jim občinstvo knjig ne kupuje. Na mnogo strani dela občinstvo prav. Zakaj mu podajajo neprimérnega gradiva? Pisatelji, katerim so vsi drugi razlogi veljavniši nego domače razmere in potrebe, nimajo pravice pritoževati se, ako jim narod ne kupuje knjig, kakor bi želeli.

Na drugo stran poterjujejo ravno uredniki omenjeno splošno napako naših pisateljev, ako tožijo, da jim pravega gradiva ne dostajajo. Tedaj preobilo nepotrebne in premalo primérnega gradiva dobivajo slovenski bralci!

Knjig samostalnih pri nas razmérno malo izhaja. Časopisi in zavodi skoro vse slovenske proizvode izdajajo. Pregled teh je ob enem pregled naše sedanje književnosti. Vsi imajo namen znanje razširati. Družba sv. Mohora ima večino slovenskega ljudstva v svojih skrbah; za njo morajo pisatelji najbolj delati.

Tu pa vidimo in beremo popise in povesti, sploh izdelke priproste oblike. Može iz velikih sol se trudijo priprosto ljudstvu popisovati življenje in naravo. Vidijo, da je treba mladino in ljudstvo priprosto in naravno zgojevati; morajo se tedaj siliti on duh dajati svojim spisom, ki je takemu bralstvu priméren. Tudi odrasla mladina potrebuje navdahnjenih popisov raznih verst.

S takim gradivom se morajo može pečati, ki imajo drugače opraviti z drugimi resnimi in subimi posli. Ni čudo, ako ne zadenejo vselej pravega glasu, kakoršen ugaja mladini in ljudstvu.

In naj rečejo tukaj, da so oni edini na pravem mestu! Naj rečejo, da nam nič drugega ni še treba, za kar so oni sposobniši! Gospóda! Pa pokažite v knjigah „družbe sv. Mohora“, koliko spisov imate v njih iz ženskih rok! In recite, da bi one ne znale sestaviti te in one povesti; recite, da bi njih popisi o naravi in iz narave ne bili enako veljavni, nego moški, in primérniše navdahnjeni s potrebnimi izreki naravnega čutja, nego kateri koli spis te verste iz moških rok.

Ali so tukaj gospodarsko in pri-

mérno moči rabljene s tem, da se moški pečajo z neprimérim gradivom za svoje moči in puščajo, da ženske tukaj roke križem derže? In jim morda še celó prepovedujete udeleževati se primérnega delovanja z vami!

Tu smo najnižjo stopinjo duševne moči poštevali; mi mislimo pa, da so slovenske ženske sposobne tudi kak naravni obraz naslikati tudi za omikane Slovence. In mi menimo, da bi se one manj silile, nego moški, katerim se pogostoma vidi iz vsake verste, da za tako delo niso poklicani.

Ako hočete pa še drugih potreb nasteti, boste radi poterdili, da se ženskim bolj spodobi „kuhinjske knjige“ spisovati ali celó prevajati nego moškim. In tako je še mnogo potreb tudi na našem bornem književnem polji, kjer so ženske bolj na pravem mestu nego moški. Ako je potreba, znale bi one še moškim pesmi zapisavati in povesti in basni nabirati po narodu — gotovo lahka, pa ne majhena pomoč!

S tem določnim pozorom nočemo terditi, da bi pisateljice ne bile sposobne tudi za više predmete. Ona, ki ima moči in pogoje, naj se brez strahu podá tudi v krog moških; morda bi koga med njimi izpodbudila, če ne celó osramotila, kar bi tudi ne škodovalo časih.

Sicer mi nimamo mnogo upanja na to stran, dokler nas z deli ne preverijo; hoteli pa smo ponavljati, da mi pisateljicam našim omejujemo in določujemo področje, ker so naše razmere in potrebe take. Vašim tovarišicam, pisateljice drage, pripisujejo lepo lastnost v tem, da so praktične, da čutijo, kaj je prav in potrebno. Tudi gledè na naše slovstvene potrebe upamo, da se boste

z enako lastnostjo odlikovale. Narod bo gotovo vam hvaležen za to.

Ako smo terdili, da bi nam pisateljice delovale na svojem mestu v splošno narodno korist, jih zdaj počastimo tudi s tem, da so nam za žensko mladino nenadomestne.

Za otroke sploh moški ne znajo pravno pisati, za žensko odraslo mladino pa še manj. In koliko knjižic neki imamo že iz ženskih rok za žensko mladino spisanih? Tukaj jasno, še prejasno vidijo pisateljice, česa nam potreba, ko bi bile v zadregi pri izbiranji gradiva in predmetov.

Narodnjaki se pritožujejo, da so brez narodnjakinj. Pravijo, da naše gospodičine se potujčujejo. Iz tega sami pripoznavajo, da imajo gospodičine čas, tuje knjige brati, tujega duha se napajati, in ne le samo za „kuhalnico“. Gotovo pa bi rade brale domače berilo, ko bi ga imele obilo; gotovo bi jih še celó rado vednost naganjala, seči po slovenskih knjigah, ko bi jih tovarišice ali celó nekedarje sošolke jim spisavale!

Ženske imajo zase svoj svét, svoje življenje, svoje misljenje. Hočejo imeti tudi primérno izpodbujo. Le narodne pisateljice bi utegnile tukaj utrditi boljša tla nego so sedanja, izpodjedena po tujstvu na splošno narodno škodo.

Čudno bi bilo, da bi ko se znajo ženske povsod bolj vneti za lepe in dobre strani, bilo le domorodstvo pri njih že popolnoma usahnilo in ravno pri nas poginilo!

Ako utegne katera rojakinja kaj dobrega storiti, naj svoje blage misli med tovarišicami razširja. Vodniki pravega pedagoškega uma jih ne bodo zadrževali, pač pa podpirali v svojih organih.

Vidimo torej, da pisateljice lahko mnogo koristijo narodu, če tudi v določenih

mejah gledè na predmete in ob-
činstvo.

S tem pa nismo še pri konci. Znano je, da ženske imajo lepši in boljši ukus na sploh. One tudi navadno lepše govoré nego moški. Ta lastnost jim je tudi v pisavi na korist, torej tudi književnemu jeziku ne na škodo. Naše pisateljice niso prisiljene po svetu ali strogo za poklicem hoditi. Izsolajo se in izgojé se navadno doma, in imajo priliko, v veči meri občevati z domačimi ljudmi. Jezika si ne pokvarijo s tujstvom toliko, kolikor moški izsolanec. Lepše jo torej po domače zavijajo nego moški. Ako je res, da ženske se ne spreminjajo toliko po čutenji in vsled tega tudi po misljenji ne, je tudi njih govor v lepšem soglasji nego moški. Ako delajo kakor čutijo, bodo tudi pisale kakor mislijo. Naroda vsaj varati ne bodo hotele. One torej naravni govor pospešujejo v slovstvu, pisatelji pa se od njih lahko govore odkritoserčnosti in priprostosti učé.

Dobiček na to stran se še celó poveča, ako se spominjamo, da jo pisatelji zasuknejo pri nas časih tako robato, da se še moški izpotikajo ne samo nad obliko, nego še bolj nad nelepo vsebino mnogoterega stavka.

Ženske so na to stran še bolj občutne; popravile bi mnogokaj v estetičnem oziru. In moralno bi znale v knjigi moško pero berzdati bodi si sarkastično, bodi si naravno in najivno.

Gledè na vsestransko formalnost v književnem jeziku so toraj pisateljice prave dobrotnice in ravnateljice, kakoršnih tudi mi v resnici potrebujemo. Ko bi drugoga ne koristile, bila bi ta stran

dovolj, da narod pisateljice zgojujejo ali vsaj njih v delovanji ne zavira.

Načelno torej pisateljic ne moremo zaderževati. Javna kritika pové pristojno tudi njim, kedar se v čem pregesé. Zmožnosti imajo, sposobijo se lahko, kot take nič boljšega ne zamude, pač pa veliko koristijo in so za mnogostranske potrebe lahko delavne. Takta imajo dovolj, da prave potrebe narodove ugamejo. Spoznajo lahko same, da eni in isti predmeti nasitijo, tudi če jih ženska opisuje. Vidiijo, da je drugih, še ne obdelanih predmetov obilo. V svoji skromnosti, kakoršno jim narava veleva, prikupijo se nam, kolikor več plémenite volje kažejo.

Naj tudi pomislijo, da se slovenski sinovi ponašajo sé svojimi zmožnostmi. Nenaravno bi bilo ko bi mislili, da narava zbuja, česar sama nima. Naj pomislijo, da imajo pri drugih narodih in doma prednic, ki so se odlikovale in se še odlikujejo. Naj se spominjajo, da posebno slovanske tovarišice posebno v svojem največem plemenu pogumno tekmujejo z moškimi na najviših stopinjah misljenja. Pri njih naj pogum zajemljejo in naj z njim navdajajo svoje zanemargene rojakinje.

Tudi slovenske pisateljice naj pričajo, da je dandanes zlasti tudi žensko prasanje na dnevnem redu. Naj tudi one za ženske pravice s koristnim in potrebnim delovanjem pričajo, da so jih po naravnem zasluženji vredne.

Na Dunaji, meseca avgusta 1878.

France Podgornik.

Slovenski glasnik.

DESETA PODOBA.

Ubežni kralj.

Noč je temna, podkve jeklo poje;
 Lej, po gozdu kralj ubežen jaha,
 Zgubil vojsko, zbugil zemlje svoje,
 Skriva se ko zvér po lesu plaha.
 Nema žene, hčere, ne sinova,
 Vse mu vzela vražna je sekira;
 Koča vsaka duri mu zapira;
 Spremljeváca néma pot njegova.

In zajezdi v gosto drevje lesa;
 Konj se zderzne, noče delj bežati,
 V stran zaherska, kviško pne ušesa;
 Brezno vidi pred saboj zijati, —
 Kralj pa gleda in zastonj ugiplje;
 S konja stopi, k veji ga privéže,
 Plašč pogerne, nanj ves truden léže:
 Sladki sen nad breznom ga zaziplje.

Dahnejo mu sanje v trudno glavo:
 „Stol kraljevi iz zemlje mu rase;
 „On pak séda nanj s častjo in slavo.
 „Bogat, venčan, ko nekdanje čase.
 „Zida se nad njim poslopje širno,
 „Razsvetljeno, v zlatu lesketáje;
 „Stavijo se veže na vse kraje;
 „Zunaj čuje straže hojo mirno“.

„Prebudi se bobnov ropotanje,
 „Prebudi se grom trobent vojaških,
 „Vstane žvenket in ostrog rožljanje,
 „Ide truma vojvodov junaških;
 „Gré med njimi knez iz zemlje tuje;
 „Ki mu hotel je deželo vzéti;
 „Zmagan ide, z njim tovarši vjéti,
 „Klanja se mu, silni meč daruje“.

„Zadonijo spet trobente glasne,
 „In prikaže se obraz kraljice;
 „Z njo sinovi, z njo so hčere krasne,
 „Njej visoke strežejo device.
 „Tu gospóda kralju vsa zavpije:
 „Bog ti slavo brani čase večne!

„Svitlim vnukom tvojim dneve srečne
 „Hrum veseli po dvorinah bije“.

Vzdahne v živih sanjah kralj: „carujem
 Oh podobe gledal sem neznane,
 Da ubežen skrivam se po tujem“!
 V sanjah kviško, kakor jelen, plane;
 Hoče k svojim — roke širi — pada!
 Meč z oklepom v dno brezna brenkoče;
 Konj se sterga, podkve vdar ropoče;
 Krokotajo vrani iz prepada!

— „Canti del popolo slavo“, tradotti in versi italiani con illustrazioni sulla letteratura e sui costumi slavi per Giacomo Chiudina. Firenze. coi tipi di M. Cellini. e C. 1878. (Narodne pesmi slovanske, prevedene v verze italijanske z opazkami o književnosti in navadah slovanskih.) Čudina je rojen Dalmatinec in je prevel v odlomkih: „Gorski vijenac“ P. Petroviča Njeguše. „Gorski vijenac“ je najlepše delo slavnega serbskega pesnika Njeguše. Čudina je tudi prevel serbske narodne pesmi (in to skoro samo ženske) iz zbirke Vuka Stefanoviča Karadžića, in nekoliko izbranih pesmi hervaškega pesnika Petra Preradoviča. Tudi znani hervaški pesnik Medo Pucić je prevel dokaj hervaških narodnih pesmi v italijanski jezik. Znan je tudi italijanski prevod Tommasea: „Dei canti del popolo serbo e dalmata“, Venezia 1847.

POPRAVA.

V listu 18. str. 280. v spisu: „Otročji bazar“, v šesti versti od začetka spisa naj blagovole popraviti bralci: ko bi jo videla, Kamila, kaka preserčna . . . Na konci istega spisa naj se izbriše (Dalje prih). To je neprijetna tiskarska pomota.

Listnica odprav. G. L. L., učitelj v C. Ome-njenih listov Zvona 1870. nimamo več, zato Vam ne moremo postreči.

Temu listu je priložena deseta po-doba: „Ubežni kralj“.

„Zvon“ izhaja 1. in 15. dan meseca; naročnina 5 gl. za vse leto s podobami, 2-50 za pol leta; 4 gl. za vse leto brez podob, 2 gl. za pol leta. Napis: Redaction des „Zvon“, Wien, Währing, Herrengasse 74.

Janez Šubic risal

H. MOERER & CO.

VBEŽNI KRALJ.